

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії, в.о. ректора

_____ Є.М. Кирилюк

«___» квітня 2026 р.

**ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ
З КОМПОЗИЦІЇ**

**для здобуття вищої освіти за освітнім ступенем «магістр»
на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр» (або «спеціаліст»)**

за спеціальністю –

В4 Образотворче мистецтво та реставрація

Програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

Протокол № ___ від «___» _____ 2026 року.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою творчого конкурсу є об'єктивна оцінка рівня фахової підготовленості вступників, їхніх знань, умінь та художніх здібностей, набутих у процесі попереднього навчання та/або професійної діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Програма розроблена для абітурієнтів, які претендують на здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація» на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр» (або «спеціаліст»).

Програма складається з: Пояснювальної записки, Характеристики творчого конкурсу, Критеріїв оцінювання та Рекомендованої літератури.

Творчий конкурс складається з двох частин:

1. Професійне портфоліо.
2. Виконання практичного завдання.

1. Професійне портфоліо

Професійне портфоліо є формою представлення творчого досвіду вступника: воно має розкривати логіку його мистецького розвитку та демонструвати рівень фахових умінь, набутих у процесі навчання та/або практичної діяльності.

До складу портфоліо включається від 5 до 10 завершених робіт або проєктів у будь-якому медіумі: живопис, графіка, фотографія, цифрове мистецтво, відео, інсталяція, об'єкт, проєкти оздоблення чи розпису — все, що відображає вашу мистецьку практику. Кожен проєкт подається у вигляді серії зображень із коротким текстовим описом і роздруковується на аркушах формату А4.

Портфоліо долучається вступником безпосередньо до екзаменаційних матеріалів під час проведення творчого конкурсу. **З метою забезпечення анонімного оцінювання портфоліо не повинно містити прізвища, імені та по батькові вступника або будь-яких інших особистих даних, що уможливають його ідентифікацію.**

2. Теми практичних завдань

Типове завдання № 1 Створити цілісну та збалансовану площинну композицію на основі заданих форм із чітким виявленням головного елемента.

- **Формат:** А2 (420×600 мм).
- **Колірне вирішення:** монохромне або поліхромне (визначається умовою завдання).
- **Засоби зображення:** графічні або живописні (на вибір).
- **Матеріали та інструменти:** папір; олівці, пензлі, пера, лінійки; фарби — акварель, гуаш, темпера, акрил, туш.
- **Час виконання:** 1 академічна година.

Типове завдання № 2 (Актуальні мистецькі практики) Розробити авторську концепцію та ескіз мистецького проєкту на задану тему, орієнтованого на реалізацію у просторовому середовищі. Обґрунтувати вибір медіуму для втілення ідеї (фото, відео, анімація, мапінг, інсталяція, перформанс тощо).

Ескіз має містити:

- текст концепції (до 5 речень);
- просторову візуалізацію проєкту із застосуванням аксонометрії або лінійної перспективи;
- деталізацію окремих елементів проєкту (розкадровка відео чи перформансу, фрагмент зображення, об'єкта або інсталяції тощо).

Формат виконання завдань: А2 (420×600 мм).

- **Засоби зображення:** графічні або живописні (на вибір).
- **Матеріали та інструменти:** папір; олівці, пензлі, пера, лінійки; фарби — акварель, гуаш, темпера, акрил, туш.
- **Час виконання:** 1 академічна година.

Основні вимоги до творчого конкурсу:

- Відповідність поданих матеріалів вимогам щодо спеціальності та освітнього рівня.
- Наявність чітко вираженої авторської ідеї у представлених роботах та практичному завданні.
- Оригінальність, художня цілісність та гармонійність образного рішення.
- Демонстрація вміння аргументовано презентувати власний творчий досвід.
- Якість технічного виконання практичної роботи.
- Досягнення виразності та завершеності композиції.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ: КОМПЕТЕНТНОСТІ ВСТУПНИКА

Творчий конкурс слугує інструментом конкурсного відбору до ЧНУ ім. Б. Хмельницького та дає змогу виявити художній потенціал абітурієнта, рівень його фахової підготовки й здатність до опанування програми освітнього ступеня «магістр».

Загальні компетентності

Вступник має виявляти здатності до:

- Абстрактного мислення, глибокого аналізу та синтезу візуальної інформації.
- Самостійного навчання та оволодіння сучасними знаннями, зокрема інноваційними методичними підходами.
- Використання інформаційних та комунікаційних технологій у художній та науково-дослідній діяльності.
- Застосування фахових мистецьких знань як методологічної основи галузі «Мистецтво».
- Генерації нових ідей, прояву креативності та ініціативи у вирішенні творчих завдань.
- Самооцінювання власної творчої та навчальної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

Вступник має продемонструвати здатності до:

- Застосування різноманітних графічних та живописних технік, використання сучасних методів формотворення.
- Використання знань лінійної та тональної перспективи, систем просторового зображення на площині.
- Стилізації, узагальнення, гіперболізації, інтерпретації та трансформації в мистецькій практиці.
- Аналізу художніх смислів та засобів їхнього втілення у завершеному творі.
- Комплексного використання різних технологій роботи у відповідних матеріалах.
- Самостійного ведення науково-дослідної роботи у сфері образотворчого мистецтва.

Знання та вміння

Вступник повинен виявляти знання:

- Принципів побудови та законів площинної і просторової композиції.
- Закономірностей зорового сприйняття творчих художніх рішень.
- Законів єдності та підпорядкованості частин і цілого у творі.
- Сучасних тенденцій розвитку образотворчого мистецтва та дизайну.
- Основних понять про метричні та ритмічні чергування, масштабні співвідношення, пропорції та симетрію.
- Властивостей художніх матеріалів і технік, що застосовуються у візуальних практиках.

Вступник повинен продемонструвати вміння:

- Організовувати взаємозв'язок між теоретичними знаннями та їхнім практичним втіленням у творчому процесі.
- Синтезувати, диференціювати та абстрагувати образи, творчо мислити.
- Вільно застосовувати основні закони, засоби, правила та прийоми композиції.
- Аргументовано представляти власні творчі проекти та обґрунтовувати художні рішення.
- Удосконалювати навички створення художніх композицій із використанням різних технік.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ

Частина 1. Професійне портфоліо

Професійне портфоліо відображає здатність вступника до послідовної та аргументованої розповіді про проекти, виконані за час попереднього навчання та/або професійної діяльності.

Портфоліо повинно містити від 5 до 10 проектів, що відображають професійний досвід вступника у відповідній галузі, його вміння створювати творчі роботи,

проектувати, фотографувати, моделювати тощо. Проекти представляються у вигляді серії зображень та короткого опису у друкованій формі на аркушах формату А4.

Професійне портфоліо долучається вступником до екзаменаційної роботи під час творчого конкурсу.

Вимоги до оформлення портфоліо:

- Кількість творів (проектів): від 5 до 10.
- Формат аркушів: А4, друкована форма.
- Кожен твір (проект) супроводжується серією зображень та коротким текстовим описом (назва, рік, техніка, коротка анотація).
- Портфоліо не має містити прізвища, імені та по батькові вступника чи інших особистих даних, які можуть порушити анонімність оцінювання.

Частина 2. Виконання практичного завдання

Типове завдання № 1

«Композиція з поєднанням заданих форм»

Назва завдання	Вступник повинен знати	Предметні уміння та способи діяльності
Композиція з поєднанням заданих форм	<ol style="list-style-type: none">1. Закони побудови та компонування композиції.2. Принципи виявлення головного та підпорядкованих елементів.3. Просторові та масштабні співвідношення форм.4. Закони статичності та динамічності.5. Цілісність, збалансованість та гармонійність композиційного рішення.	<ol style="list-style-type: none">1. Відповідність виконаної роботи заданій умові.2. Виявлення головного елемента та побудова підпорядкованих зв'язків у композиції.3. Грамотне розміщення зображення на форматі аркуша.4. Досягнення врівноваженості, пластичної виразності та цілісності зображення.5. Якість художнього та технічного виконання.

Умови виконання завдання:

- Об'єкт: цілісна, збалансована творча композиція з поєднанням заданих форм із виявленням головного елемента. Кількість та характер елементів визначаються умовою завдання.

- Колір: монохромне або поліхромне вирішення (варіанти визначаються умовою завдання).
- Час виконання: 1 академічна година.
- Формат: папір розміром А2 (420×600 мм).

Інструментарій:

- Допоміжні засоби: прості олівці, гумка, лінійка, транспорир.
- Художні матеріали (на вибір): графічні та живописні — олівці, пензлі, пера, лінійки, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил, туш).
- Засоби зображення: графічні, живописні (на вибір).

Готова композиція є результатом самостійного творчого пошуку, в якому вступник демонструє здатність до комбінаторного мислення, виявлення пластичного потенціалу форм та досягнення художньої виразності засобами обраної техніки.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТВОРЧОГО КОНКУРСУ З КОМПОЗИЦІЇ

Оцінювання здійснюється за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів).
Мінімальний прохідний бал — 100.

Загальна оцінка складається з результатів оцінювання двох частин конкурсу:

- Частина 1. Професійне портфоліо — до 80 балів.
- Частина 2. Практичне завдання — до 120 балів.

Критерії оцінювання портфоліо (Частина 1, до 80 балів)

Рівень	Бали	Характеристика
Високий	65–80	Портфоліо містить 7–10 завершених проєктів, що демонструють широкий діапазон технік та жанрів. Кожен проєкт супроводжується чіткою, аргументованою анотацією. Роботи вирізняються самобутністю, цілісністю та художньою зрілістю.
Достатній	50–64	Портфоліо містить 5–7 проєктів, що демонструють належний рівень фахових умінь. Анотації присутні, але можуть бути неповними або недостатньо аргументованими. Роботи відповідають основним вимогам.
Низький	30–49	Портфоліо містить менше 5 проєктів або роботи демонструють недостатній рівень художньої майстерності. Анотації відсутні або дуже короткі. Проєкти слабо відображають фаховий досвід вступника.

Критерії оцінювання практичного завдання (Частина 2, до 120 балів)

Високий рівень підготовки (100–120 балів)

- 116–120 балів: Виставляється за майстерно виконану роботу з повним дотриманням усіх встановлених композиційних та технічних вимог. Яскраво виявлений головний елемент, бездоганне вирішення кольору та форми.
- 106–115 балів: Виставляється за роботу, яка в цілому відповідає всім вимогам щодо якості та повноти виконання завдання. Можливі незначні технічні неточності, що не впливають на загальне сприйняття.
- 100–105 балів: Виставляється за роботу, яка відповідає вимогам, але містить несуттєві відхилення технічного характеру при виконанні чи оформленні.

Середній рівень підготовки (75–99 балів)

- 86–99 балів: Виставляється за роботу, що має похибки не принципового характеру (окремі неточності в побудові композиції або недостатня виразність рисунка чи колірного рішення).
- 75–85 балів: Виставляється за роботу, яка містить незначні похибки в компонованні або техніці виконання, що принципово не впливають на повноту виконання завдання.

Низький рівень підготовки (50–74 бали)

- 60–74 бали: Виставляється за роботу, яка відповідає основним вимогам, але має часткові відхилення в композиції та порушення цілісності зображення.
- 50–59 балів: Виставляється за роботу, де зображення містить помилки в побудові загальної форми, компонованні та техніці виконання; наявне порушення цілісності при незавершеності окремих деталей.

Недостатній рівень підготовки (0–49 балів)

- 0–49 балів: Виставляється за роботу, в якій допущено грубі помилки, що принципово порушують композицію та побудову форм. Робота технічно виконана недосконало та не завершена. Зазначений рівень є недостатнім. Абитурієнт не допускається до подальшої участі в конкурсі.

Загальна шкала підсумкового оцінювання

Рівень	Портфоліо (ч. 1)	Практ. Завдання (ч. 2)	Підсумковий бал
Високий	65–80	100–120	180–200 (рекомендовано до зарахування)
Достатній	50–64	75–99	130–179 (конкурсний відбір)
Недостатній	до 49	до 74	до 129 (не допускається до зарахування)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Богданова Л. О., Коровкіна Г. А. Конспект лекцій з дисципліни «Композиція». Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 115 с.
- Бойчук В. М. Основи композиції: навч. посіб. Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2015. 132 с.
- Касьян Т. К., Полудень Л. І. Композиція. Черкаси: вид-во ЧНУ, 2012. 88 с.
- Кириченко М. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. / М. Кириченко, І. Кириченко. Київ: Вища шк., 2002. 190 с.
- Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції: навч. посіб. Київ: Каравела, 2008. 304 с.
- Пічкур М. О. Теорія і практика композиції: навч. посіб.; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Харків: Пром Арт, 2021. 248 с.
- Яремків М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посіб. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 112 с.

Додаткова

- Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. Київ: Радянська школа, 1973. 84 с.
- Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка. Київ: Техніка, 2000. 224 с.
- Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. Київ: Мистецтво, 2000. 128 с.
- Шевченко В. Я. Композиція плаката. Харків, 2007. 100 с.
- Пічкур М. О. Натюрморт цифрового формату: художня постановка, імітація, стилізація. Мистецтво та освіта. 2020. № 4. С. 42–49.